

KENDİNİZİ HESABA ÇEKİN!*

*Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llâhi ve be-
rekâtüh!*

Cumanız mübarek olsun, aziz ve muhterem
Akra dinleyicileri!

Peygamber SAS Efendimiz, Allah-u Teâlâ
Hazretleri'nin şöyle buyurduğunu naklediyor:

يَا ابْنَ آدَمَ اِعْلَمْ أَنَّ الدُّنْيَا بَيْتُ الْخَرَابِ وَعُمْرُكَ
لِلْخَرَابِ وَجَسَدُكَ لِلطُّرَابِ وَمَا جَمَعْتَهُ لِلْوَرَسَةِ
فَالنَّعِيمُ لِغَيْرِكَ وَالْحِسَابُ عَلَيْكَ وَالْعِقَابُ لَكَ
وَالنَّدَمُ لَكَ وَالصَّاحِبُ لَكَ فِي الْقَبْرِ الْعَمَلِ
فَحَاسِبْ نَفْسَكَ قَبْلَ أَنْ تُحَاسَبَ وَالزَّمْ طَاعَتِي
وَاحْذَرْ مَعْصِيَتِي وَارْضَ بِمَا أُعْطَيْتُكَ وَكُنْ مِنْ
الشَّاكِرِينَ

*(Ye'bne âdem) “Ey Âdemoğlu! (l'lem enne'd-
dünyâ beytü'l- harâb) Bil ki dünya harap olacak
evdir, harap evidir! (Ve umruke li'l-harâb) Senin
ömrün de haraba gidecektir, ömrün de sona
erecektir. (Ve cesedüke li't-turâb) Ve vücudun,
etin kemiğın de toprağa gidecektir.”*

* Bu konuşma; Merhum Dr. Metin Erkaya tarafından, titizlikle
çalışılarak metne dönüştürülmüştür. Mekanı Cennet olsun.

(Ve mâ cema'tehû li'l-vereseh) “Senin hayatında topladığın, çalışıp kazandığın mallar, mülkler, paralar, varlıklar, onlar da vârislere gidecektir, onların olacaktır, onlarındır. *(Fe'n-naîmü li-gayrike)* O halde görülüyor ki, nimetlerle safa sürmek senden başkasına ait olacak! *(Ve'l-hisâbu aleyke)* Ama onlar senin miras mallarınla sefa sürerlerken, hesap da sana sorulacak, hesap senin boynunda olacak.

(Ve'l-ikâbu leke) O miraslık mallar günahlı yollarla haramdan kazanılmışsa, onların cezası sana yüklenecek, ikâbı sana verilecek! *(Ve'n-nedemü leke)* Ve pişmanlığı da sen duyacaksın.”

(Ve's-sâhibu leke fi'l-kabri el-amel) “Kabirde sana arkadaş olacak olan şey senin amelindir!” Kabirde başka arkadaş olmaz, bir kabirde bir kişi olacak. İşlediğin işler, yaptığın fiiller, hayatındaki yapmış olduğun çeşitli faaliyetlerdir. O halde; *(Fehâsib nefseke kable en tuhâseb)* “Nefsin hesaba çekilmeden önce sen kendini bir hesaba çek! Bakalım kârda mısın zararda mısın, durumun ne tarafa doğru gidiyor; onu anla!”

(Ve'lzem tâatî) “Bana ibadet ve taate yapış! *(Va'hzer ma'siyetî)* Bana âsî olmaktan, isyandan sakın! *(Va'rda bimâ a'teytüke)* Sana vermiş olduğuma rıza göster, verdiklerimi kanaatle, gönül hoşluğuyla karşıla; aç gözlülük ve tatminsizlik gösterme! *(Ve kün mine'ş-şâkirîn)* Şükreden kullardan ol!”

a. Cesedin Toprağa Gömülmesi

(*Enne'd-dünyâ beytü'l-harâb*) “Dünya harap evidir!”

Dünyayı harap olacak olan bir ev gibi düşünebiliriz. Hani şu sırada içinde bulunuyoruz ama bu ev harap olacak, sonunda insanlar âhirete gidecek. Harap olacak; fâni, biz de fâniyiz.

(*Ve umruke li'l-harâb*) “Ey Âdemoğlu! Senin ömrün de harap olacak.” Ömür de yok olacak, o da fânidir. İnsanoğlu dünyada ebedî, sermedi kalmıyor. Bir miktar kalıyor, bir ömrü var. Bu ömür ne kadar uzun olsa sonunda bitiyor, ecel geliyor ve insan - genç veya yaşlı- bir zaman sonra hayata veda ediyor, sevgili yakınlarının arasından ayrılıyor.

(*Ve cesedüke li't-turâb*) “Senin vücudun da toprağındır.” Toprağa gidecek, toprağa gömülecek mânâsına...

Tabii bu da bir ilâhî emir.

Hız. Âdem Atamızın evlatları zamanından bu böyle başlamış; insanoğlu toprağa gömölüyor, dışarıda bırakılmıyor. Bizim dinî bilgilerimizde, Hız. Âdem AS'ın evladının öteki öldürölmüş olanı nasıl toprağa gömeceğini, bir kuşun gelip kendisine tarif ettiği, işaret ettiği anlatılır. Demek ki, gömülmesi ilâhî olarak iyi...

Ben kardeşiniz, davet edildiğim için başka şehirleri, ülkeleri görüyorum. Meselâ, Avusturalya'da bir yer gösterdiler. Onlar cemetery di-

yorlar, kabirlerin olduğu yer. İnsanları öldükten sonra yakıyorlarmış. Bir kaşık, bir avuç kül; onu bir yere koyuyorlarmış, mermerden bir yazı yazıyorlarmış.

Bu yakma işini Hindistan'dan da duyuyoruz. Hintlilerin de ölülerini yaktığını, kendi dinlerindeki kültürlerinde böyle bir şey olduğunu okuyoruz.

Bizde, tabi böyle değildir. İnsanoğlunun her şeyi muhteremdir. Eti, kemiği, saçı, sakalı, dişi, tırnağı... her şeyi muhteremdir. Bizim muhterem büyüklerimiz tırnaklarını kesince toplarlar, bir torbaya koyarlar. Ayak basmayan münasip bir yere, toprağa gömerler veya ömrü boyunca biriktirip de saklayanlar da vardır. Ya da dişleri çıktığı zaman bir cami kovuğuna, öyle bir yere koyarlar. Diş, tırnak insandan ayrıldıktan sonra bile onun bir değeri vardır. Berberden saçlarını alırlar. Bu kadar titiz olan insanlar vardır.

Dinimizin genel emri, insanoğlunun çok muhterem olduğu istikametindedir. İnsanoğlu hayattayken de muhteremdir, vefat ettikten sonra da muhteremdir ve kabri de muhteremdir. Onun için Peygamber SAS Efendimiz buyuruyor ki;

لَا تَقْعُدُوا عَلَى الْمَقَابِرِ

(*Lâ tak'udû ale'l-mekàbir*) “Kabirlerin üzerine oturmayınız!” Kabirlere, kabirlerin üstüne basmayınız! Kabre oturan, ateşten bir şeyin üstüne oturmuş gibi olur.

Kabre dahi hürmet etmek icap ediyor. Onun için İslâm'da kabristana hürmet vardır; kabristanın ağaçlandırılması vardır, bitkilerinin kesilmemesi vardır. Kabirlerin böylece hürmete mazhar olması, çiğnenmemesi meselesi vardır.

Ayrıca dinimiz; insanın etinin, kemiğinin başka hiçbir şekilde kullanılmasını uygun görmemiştir. Bu insanın şerefinden dolayıdır, bu bizim dinimizde güzel bir şeydir.

İnsanoğlunun ömrü fânidir. Cesedi de toprağa gömülecek. Toprağa gömülünce, topraktan gelmiş olan bu ceset yine toprağa girecek, toprak olacak.

Bazı insanların cesetlerinin toprak olmadığı hadîs-i şerîflerde bildirilmiştir. Aynen kaldığı hakkında menkıbeler vardır, bazı kimselerin rivayetleri vardır. En yakın rivayeti ben size nakledeyim:

Hocamız cennet-mekân Mehmed Zâhid Kotku Hazretleri'ni çağırılmışlar.

“—Biz Süleymaniye Camii'nin ön tarafındaki kabristanda bir düzenleme yapacağız. Şuradaki kabirleri şu tarafa alacağız. Burada sizin kendisinden feyiz aldığınız hocanız varmış. Gelin de kabrinin nakil işinde bulunun!” diye Hocamız'ı çağırılmışlar.

Kabirler, Kânûnî Sultan Süleyman Hazretleri'nin türbesinin kapısına yönümüzü döndüğümüz zaman, sol taraftaki türbenin yanındaki geniş alanda, oradaki kabirleri biraz daha ilerdeki diz

boyu yüksek duvarın ötesine almışlar. Bu arada Hocamız'ın hocasının, Tekirdağlı Mustafa Feyzi Hazretleri'nin kabri de açılmış:

“—Aradan o kadar uzun seneler geçtiği halde, aynen hiç bozulmadan kalmıştı!” diyor.

Eski kitaplarda okumuştum: Abbasî hükümdarlarından birisinin yanında, “Adaletli hükümdar ile ilmiyle âmil olan; ilmini yaşayan, söylediğini tutan, dürüst, mübarek, Allah'ın sevdiği alimlerin vücutlarını toprak yemez.” diye bir hadîs-i şerîf okunmuş. O da demiş ki:

“—Müslümanın kabrini açamayız ama, şu Sasanîler'in hükümdarı Enûşirvan var. (*Nuşirevan da diyorlar, telaffuz olarak doğrusu Enûşirvan'dır. Enûşirvan adaletiyle tanındığı için, Enûşirvan-ı Adil derler.*) Adaletli diyorlar. şunun kabrine bir bakalım, acaba bu çürümüş mü çürümemiş mi? Bakalım adaletli mi, değil mi?”

Çürüyüp çürümediğinden, adaletli olup olmadığını anlamak için kabrini açmışlar. Aynen gömüldüğü gibi, çürümemiş olarak bulmuşlar. Bu da işin bir başka tarafı...

Böyle birçok mübarek alimlerin, şehidlerin bir vesile ile kabri açılırsa, kabirlerinde çürümeden durduğu görülüyor. O durumlara mazhar olmayı Allah cümlemize nasip eylesin, diyelim; güzel temennide bulunalım!

İnsanoğlunun ömrü fâni, cesedi de toprağa gömülecek ve belki de toprak olacak. Belki evliyâ ise öyle kalır ama toprağa gitmiş olacak, toprağın malı...

b. Malların Varislere Gitmesi

Buradan bir adım daha ileri... İnsanın ömrü fâni, vücudu toprak altında! Pekiyi, hayatı boyunca kazandıkları, benim dediği mallar, evler, tarlalar, bahçeler, mülkler, paralar vs. ne olacak?

(Ve mâ cema'tehû li'l-vereseh) “O da varislere gidecek.”

Tabii gitsin. İyi bir insan varislerini de kollar. Hatta vefatını bekletmeden çevresindeki insanlara hayırlı hizmetler yapar, bağışlarda bulunur, gönüllerini hoş eder. O daha güzel!

Miras olarak kendilerine kalmasını beklemeden, kalmasına lüzum kalmadan, o vakte tehir etmeden, insan varislerini dünyadayken böyle memnun ederek, zengin ederek duasını alabilir; o daha iyi...

Öldükten sonra, mal nasıl olsa varisin olacak ama hayattayken kendisi bağış yaparsa, sevabı kendisine gider. O halde insan, varisi olacak kimselere hayattayken hayır hasenât yapar da onları memnun ederse, iyi olur. Bir de vefatını gözettirmemiş olur. O da bir bakıma iyi!

Eski zamanda bir vezir varmış. Fukarâyâ borç para verirmiş.

“—Borcu ne zaman geriye vereceğiz?”

“—Hükümdar ölünce verirsiniz.” dermiş. Kime borç verdiyse “Hükümdar ölünce geriye verirsiniz.” dermiş.

Tabii bu söz yayılmış, duyulmuş, ne maksatla böyle dendiğini anlamamışlar, gitmişler; hükümdara da söylemişler.

“—Senin bu vezirin herkese borç veriyor, sizin ölümünüzden sonra borcu verebileceğimizi söylüyor.” demişler. O da sebebini anlamamış, kızmış. Çağırılmış:

“—Bre nankör! Ben sana vezirlik verdim, sana bunca imkânlar sağladım, mevki makam verdim. Sen benim ölümüne borç veriyormuşsun... ‘Hükümdar ölünce borcu geri verirsiniz.’ diyormuşsun. Bu ne biçim iştir!” diye gazapla bağırarak söyleyince;

“—Evet hükümdarım, öyle. Ben sizin vefatınıza tehir edilmesi şartıyla ödenmesi, vefatınızdan sonra olmak şartıyla birçok fukarâya borç para veriyorum ama, bunda kızılacak bir şey yok... Size söyledikleri gibi bunun kötü tarafı yok. Benim niyetim, o fakirlere sizin uzun yaşamanız için candan dua ettirmek!” demiş.

Adam; hükümdar yaşasın da borcu vermesin, borcu ödenmesi geciksin diye düşünüyormuş. Bu da bir nükte ve şaka olarak bu arada hatırınızda olmuş olsun.

Eğer kendin hayır, hasenât yapmazsan kazanılan paralar pullar varislere gidecek, onların malı olacak. Onlar istediği gibi kullanır.

“–Ölüm hak, miras helâl!” derler.

Ölüm haktır, İslâm’da miras vardır. Mirasın taksimatının usulü vardır. Mirasın taksim usulüne ferâiz ilmi diyorlar. Peygamber SAS Efendimiz, ilm-i ferâizi de öğrenmeyi tavsiye etmiştir.

Yine şaşılacak bir şey: İlm-i ferâizi en iyi bilenlerden birisi de mü’minlerin annesi, sevgili validemiz Âişe-i Sıddîka RA imiş. Herkes hayret edermiş. Ferâiz ilmini çok güzel bilirmiş.

Mirasın taksimi, biraz matematik bilgisi istiyor: Kesirler var, bayağı kesirler, onların paydalarının eşitlenmesi, payların tayin edilmesi, miktarlar... Bu bayağı bir matematik bilgisi gibi ciddi bir bilgi... Aişe Annemiz RA, onu da güzel bilirmiş.

Ölüm hak, miras helal; mallar mirasçılara gider. Bu normal bir şey... Ama gerçek manzara şudur:

(Fe’n-naîmu li-gayrike) “O mallardan mutlu bir yaşam geçirmek, nimetlenmek, istifade etmek senden başkasına, varislere nasip olacak. *(Ve’l-hisâbu aleyke)* Ama malın hesabı sana sorulacak!”

“–Gel bakalım: Bu malı nereden kazandın? Bu parayı kimden aldın, nasıl kazandın? Helal bir ticaret mi yaptın, haram bir ticaret mi yaptın? Yemin mi ettin, aldattın mı, eksik mi tarttın? Yetim malı mı yedin, dul malı mı yedin? Tüyü bitmedik yetimlerin malını mı yedin?”

Bu devlet memurlarının maaşları... Herkes hazineden paraları alıyor ama bilmiyorum kaç kişi düşünüyor? “Burada tüyü bitmedik yetimin hakkı vardır!” diye kulaklarda dolaşır. Tüyü bitmedik yetimin, dulun, zavallı, kimsesiz insanların o hazineden hakkını düşünüp de hazineyi çarçur etmemek güzel bir şey...

Bizim fakültemizin sekreteri vardı; Fevzi Bey, rahmetli, nur içinde yatsın. Toplu iğne yere düşse, devletin malı diye kaldırırdı. Bir kâğıdı ziyan etmezdi. Bir tarafını kullanırsa, “Bunda yetimin, dulun hakkı vardır!” diye arka tarafını gene kullanırdı.

Bu, İslâm’ın devlet maliyesine bakış açısını göstermesi bakımından güzel bir jesttir. Evet, toplu iğne çok büyük bir şey değildir, bir kâğıt çok önemli değildir ama, bu zihniyet, kimsenin hakkını yememeye çalışmak çok önemlidir, çok güzeldir!

Mal mirasçılara gider; onlar nimetlenir, safa sürerler, eğlenirler, nimetler içinde yaşarlar. Hesabı sana sorulur. Onlara helâldir. Çünkü ölüm hak, miras helâl... Eğer haramdan kazanmışsan, *(ve’l-ıkàbu leke) hesap sanadır.*

c. Kazancın Allah Yolunda Harcanması

Bir haramdan kazanmak var: Bu önemli! Kazanma; faiz olmayacak, haram, zulüm, hak yeme tarzında, aldatmaca, eksik tartma, yalan yanlış sözlerle yutturmaca olmayacak...

“—Hayır, ben hiç böyle yapmadım. Çok temiz bir yoldan çok helâl bir şekilde para kazandım...” diyen bir kimsenin tehlikeleri nedir?

O da tehlikede! Ona da “Acaba kendisinin bu mala sahip olması dolayısıyla üzerine terettüb eden dinî, malî vazifelerini yaptı mı? Malının zekâtını verdi mi?..” bunu sorarlar.

Zekâtını vermediği zaman, onun da azabı olur. Sadaka-i fitrını verdi mi, hayrını hasenâtını yaptı mı, cihada parayı sarf etti mi, etmedi mi?..

İslâm orduları mağdur, perişan ve teçhizatsız. Kâfirler müslümanlara saldırıyor; ordunun kuvvetlenmesi lazım. Bu parasını depo etmiş, harcamıyor.

وَالَّذِينَ يَكْنِزُونَ الذَّهَبَ وَالْفِضَّةَ وَلَا يُنْفِقُونَهَا

فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَبَشِّرْهُمْ بِعَذَابٍ أَلِيمٍ

(التوبة: ٣٤)

(*Ve'llezîne yeknizûne'z-zehebe ve'l-fiddata ve lâ yünfikùnehâ fî sebîli'llâh*) “Altın ve gümüşü yığıp da, onları Allah yolunda harcamayanlar yok mu, (*febeşşirhüm bi-azâbin elîm*) işte onlara elem verici bir azabı müjdele!” (Tevbe, 9/34) diye âyet-i kerîmede bildiriliyor.

Malların Allah yolunda sarf edilmesi lazım! İnsanın canıyla, malıyla İslâm'a hizmetkâr olması, hizmet etmesi lâzım! İslâm'da bu

çok önemli bir şey! Malî ibadetler de bedenî ibadetler gibi; namaz gibi, oruç gibi zekât da çok önemli bir ibadettir. Allah-u Teâlâ Hazretleri bunların yapılıp yapılmadığını da sorar.

Onun için, insanın İslâmî konularda cömert olması, İslâmî faaliyetlerde eli açık olması lâzım ve buralara bol bol yardım yapması, fazla fazla yapması lâzım. Asgarî seviyede değil de garantili, yüksek miktarlarda, borcu olandan fazlası miktarında yapması lazım.

Ebû Bekr-i Sıddîk Efendimiz RA, her şeyini vermiş de Peygamber Efendimiz sormuş:

“—Yâ Ebâ Bekir! Sen ordunun teçhizi için cihada, hayra hasenâta her şeyini çıkarttın verdin. Peki, çoluk çocuğuna ne bıraktın?”

O da Peygamber SAS Efendimiz’e cevabı gayet güzel vermiş:

“—Allah’ı ve Rasûlüllah’ı bıraktım!”

Allah; kâinatın sahibi, her şeyi veren alan o!
Rasûlüllah; Allah’ın sevgili kulu elçisi...

İnsan Allah yolunda, Rasûlüllah yolunda olunca, harcadığı parayı gözü mü görür! Allah-u Teâlâ Hazretleri elbette ve elbette kat kat fazlasını vermeye kâdirdir. İsterse verir isterse vermezse bile harcananlar Allah yoluna gitmiş oluyor.

Peygamber Efendimiz yemin ederek söylüyor:

“—Vallahi zekât, sadaka vermekten mal azalmaz, vallahi azalmaz!” diye bildiriyor.

Demek ki Allah infak edene, sadaka verene, zekât verene, hayır verene kat kat fazlasını telafi olarak veriyor ve ana ölçüler itibariyle malı eksilmiyor; artıyor.

Bu şuna benzer; gördünüz mü bilmiyorum, ziraatçılar bir ağacı budadığı zaman orasını burasını keserler. Kış günü bütün dalları, kolları, kanatları kesilmiş ağaca acırsınız.

Kışın, “Bu dalı da kesti. Eyvah, şu dalı da kesti...” diye acırsınız. Fakat baharda dallar büyür, ağaçlar yapraklanır, yazın bol bol meyve verir. Güzel budanmış bir asma, güzel budanmış bir ağaç çok güzel, çok iyi meyve verir. Kıyamadığın kesemediğin dallar da meyve vermez veyahut meyveler cılız olur. Ağaç gittikçe ihtiyaçlar.

Bunu ben kendim denedim. Bizim almış olduğumuz bir arazide 50-60 tane elma ağacı vardı. “Bunlar ihtiyar, bunları keselim.” dediler. Ben kıyamadım. “Kesmeyin, budayın!” dedim, budadılar. O kadar güzel, iri elmaları oldu ki...

Biz ondan sonra budatamadık. Ondan sonraki senelerde dalları çok olduğu halde meyvesi az oldu.

Bu misali niye verdik?

Ağaç budandığı zaman, meyvesi nasıl kaliteli ve çok oluyorsa insan malından da zekât, sadaka ve hayır ve hasenât yapıldığı zaman mal daha çok bereketlenir, daha çok meyve verir, daha çok faydalı olur. Bu bir ilâhî kanundur. Ve bu hususta Peygamber SAS Efendimiz yeminle buyurmuş ki;

“—Vallahi, hayırdan, sadaka ve zekâttan mal eksilmez!”

Evet, biraz verirsin eksilir ama yine fazlası gelir, malın daha çok olur.

Ben çevremdeki hayır sahiplerine bakıyorum. Hakikaten, Allah yolunda parasını sarf eden, hayır hasenât yapan insanlara Allah çok daha fazla veriyor. Tanıdığım çok sevgili dostlarım var çok cömert; Allah milyonlar veriyor, milyonlar az geliyor milyarlar veriyor, daha çok veriyor! Onun için hayır yapmaktan; Allah yolunda başkalarına, mü'minlere, İslâm'a faydalı olacak harcamalar yapmaktan asla kaçınmayın ve bunun yolunu, çaresini arayın!

“—Hangi hayrı yaparsam daha çok sevap alabilirim, hangisi daha önemli, nereye daha çok para vereyim?” diye insan düşünüyor. Biz bunun zor bir iş olduğunu biliyoruz. Nereye hayır yapılacak ve ne yolla yapılacak, hangi işe öncelik verilecek, kime verilecek... Bu önemli bir husustur, bunun düşünülerek taşınılarak yapılması lazım ve bu hususta çalışma yapmak lazım. Onun için vakıflar kurduk.

Meselâ, bizim Hakyol Vakfımızı ele alalım. Hakyol Vakfımızın amaçlarından bir tanesi eğitim, bir tanesi dostluk, bir tanesi yardımlaşma... Ama bu yardımlaşma derken, zekâtı çıkart şuraya ver. Onu düşünüyoruz ve mesela zengine diyoruz ki;

“—Bakın şurada üç tane fakir var, bu fakirlerin adreslerini al!

Onlara hayrını, hasenâtını yap!” diyoruz.

Parayı ille bana verme ama, ben hayrı organize etmiş olayım. Meselâ, “Şu gerçekten fakirdir. Al bu çocuğu okut; her ay gelsin senden bursunu alsın, sen takip et ve bu çocuğun tahsilini sağla!” demiş oluyoruz. Bu bir planlama...

Ayrıca bir de hayırların çeşitlerini düşünmeyi ve hayır müesseseleri arasında koordinasyon yapmayı da düşünmüştük. Biz bu vakfı kurduğumuz zaman, bakmıştık; filanca kuruluşun falanca yerde yedi katlı büyük apartmanı var. Yurt olarak yapıldığı halde öğrenci bulamamışlar, boş duruyor. Beri tarafta da yurt arayan, ama yurt bulamayıp açıkta kalan bir sürü öğrenci var. Demek ki bir kompüter sistemiyle biz hayırları tespit edersek ihtiyaç yerlerine ihtiyacı olanları sevk edebiliriz ve bir de yığılmaları engelleriz. Meselâ, herkes yurt yaparsa, yurtlar boş kalır. Bir iki tanesi yurt yaparsa, ötekisi başka bir şey yapsın, daha ötekisi daha başka bir hayır yapsın... Hayırların planlanması da önemlidir diye düşünmüştük.

Onun için, mirasçılar da neticede sizin yakınlarınızdır ama, asıl güzel olan mirasçılar da dâhil olmak üzere, insanın hayrı hayatındayken yapmasıdır. Çünkü hayatındayken yaptığı bütün iyiliklerin sevabı mirasçısına, çoluk çocuğuna akrabasına verdiği de dâhil olmak üzere kendisine gelir.

Bir hadis-i şerifte Peygamber SAS Efendimiz buyuruyor ki:¹

أَرْبَعٌ مُسَبِّعَاتٌ نَفَقْتُكَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَنَفَقْتُكَ
عَلَى أَبْوَيْكَ وَنَفَقْتُكَ عَلَى أَهْلِكَ وَذَبِيحَتُكَ
شَاتِكَ يَوْمَ فِطْرِكَ لِأَهْلِكَ

(أبو الشيخ في الثواب عن أبي هريرة)

RE. 69/11 (*Erbaun müsebbiâtün*) “Dört amel vardır, güzel ibadet vardır ki, iş vardır ki bunların mükâfatını Allah bire yedi yüz verir. Dört güzel iş vardır ki bunların mükâfatını Allah yedi yüz misli olarak verir.” Bayağı büyük bir kat sayısı var. Kat kat fazla mükâfat veriliyor.

Bunlar nelerdir?

1. (*Nafakatüke fî sebîli’llâh*) “İnsanın Allah yolunda harcadığı paraların mükâfatı bire yedi yüzdür.”

2. (*Nafakatüke alâ ebeveyke*) “İnsanın anne ve babasına yaptığı hayır bire yedi yüzdür.”

Anne babasına hayatında yaptığı bire yedi yüz... Tabii eğer kendisi erken ölürse, anne-baba da mirasçıdır.

¹ Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.I, s.374, no:1509; Ebû Hüreyre RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XV, s.1319, no:43454; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.IV, s.215, no:3081.

(*Nafakatüke alâ ehlike*) “Sonra ehline, ıyaline, ailesine, çoluk çocuğuna hayatındayken getirdiği nafaka, yiyecek içecek, evdeki bolluk bereket, giyim kuşam, rahatlık onlara yapılan masraf; o da bire yedi yüzdür.”

Bu da ne kadar güzel! Anne babasına çoluk çocuğuna hayatındayken yaptığı şeyler bire yedi yüz sevap oluyor.

Ondan sonra:

(*Ve zebîhatüke şâteke yevme fıtrike li-ehlike*) “Ramazan Bayramı’nda bir insan ailesi için kurban keserse...” Kurban Bayramı’nda herkes kesiyor. “Ramazan Bayramı’nda bir insan kurban keserse, onun da sevabı bire yedi yüzdür.”

Onun için bu hayırları hayatınızda istediğinize, gözünüz göre göre, sevine sevine yapmanızı tavsiye ederiz.

Böyle yapmayıp cimrilik yapanlar ne duruma düşer?

Topladığı mal varislere gider; varisler mutluluk içinde onları afiyetle yerler, içerler, rahat ederler ama miras kalan malın mülkün hesabı, “Bunu nereden kazandın, bununla ilgili vazifeleri yaptın mı?” diye onu kazanan kimseden, yani ölenden sorulacak. Eğer yapmamışsa, durumu negatifse, o zaman hadîs-i şerifte; (*Ve’l-ıkâbu leke*) “O zaman cezası bu miras malı bırakana tahakkuk edecek.” buyuruluyor.

Hem mal var, hem başkaları faydalanıyor; kendisi faydalanmıyor, hem de ikâbını kendisi çekiyor! O halde ne yapacak? Dünyadayken vazifelerini yapacak.

Peygamber SAS Efendimiz bir hadîs-i şerifinde —çok güzel bir hadîs-i şeriftir— buyurmuş ki;

“—Kendi malını başkasının malından daha çok sevmeyen hanginiz var? Hep siz başkalarının malını daha çok seviyorsunuz kendi malınızı sevmiyorsunuz!” demiş

Şaşırtmacalı bir soru... Niçin şaşırtmacalı soru sorulur? Dinleyen pürdikkat kafasını toplasın; “Allah Allah, bu nasıl şey!” diye sebebini araştırsın diye sorulur.

Demişler ki:

“—Yâ Rasûlallah! Herkes kendi malını sever. Kendisinin tarlası olsa, o tarlasını korumaya çalışır. Başkasının tarlasından daha fazla kendi malına sahip çıkar ve onu sever. Bu ne demek?”

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuş ki:

“—Ey mü'min! Senin dünyadayken hayır hasenât yaptığın, harcadığın kendi malındır; harcamayıp, biriktirip biriktirip, depo edip, depo edip de hiç bir şey yapmadan ölüp gittiğinde geride kalan mirasçılarının malıdır!”

Demek ki harcamadığın, hayır hasenât yapmadığın, bir biriktirme illeti içine düşüp de cimrilik yaptığın zaman, aslında başkasının malının koruyuculuğunu yapmış gibi bir

durumuna düşölüyor. O halde insan helâlinden kazanmalı, helâl kazandığından hayrını hasenâtını hayatında yapmalı!

Yunus Emre çok güzel söylüyor: ,

Dürüş kazan ye yedir,

Bir gönül ele getir;

Bin Kâbe'den yeğrekdir,

Bir gönül imâreti...

“Kendin gayret et, çalış çabala, alın teriyle helalinden kazan; kendin de ye çoluk çocuğun da yesin, başkalarına da yedir. Arkadaşlarını çağır, ziyafet çek. Hayır hasenât yap. Başkalarına da yedir, giydir, hayrını yap; bir gönül ele getir.” diyor.

Yunus Emre'miz gayeyi iyi yakalamış, Allah bizleri mübarek zâtın şefaatine erdirsin ve diğer bütün mübarek evliyâullahın sevgisine, şefaatine erdirsin. Ne güzel söylüyor!

Bir gönlü ele getirmekten maksat, “Ele getir.” demekten maksat; bir gönül kazanmak, gönlünü hoş etmek, duasını almak.

“—Bir gönlü memnun etmek, bin Kâbe'den daha iyidir. Bin tane Kâbe tamire muhtaç olsa bir gönlü hoş etmek sevindirmek, bin defa Kâbe'yi tamir etmekten daha iyidir.” diyor.

Beriki hadisinde; harcamadığın mal varisinin malıdır, sanki sen onu daha çok seviyorsun bekliyorsun, gibi oluyor. Harcadığın kendi malındır; çünkü senin defterine yazılıyor,

âhirette sevabına ereceksin. Yine mirasçıya ver ama, hayatında ver, böylece hayatında iyilik yapmanın sevabını kendin kazan!

İyilikleri, vazifeleri, dinî, malî vazifelerini yapmazsan, ikab senin olur. (*Ve'n-nedemü leke*) “Pişmanlık da senin olur.”

“—Ah niye öyle yapmadım, ah niye hayır hasenât yapmadım? Niye cimrilik yaptım, niye paraları harcamadım, niye cihada, müslümanların hayrına hasenâtına sarf etmedim, niye hocalarımızın söylediği istikamette kullanmadım...” diye sonradan pişmanlık olur.

O bakımdan, hayrınız hasenâtınız bol olsun, hayırsever insan olun! İslâm’a yarayacak, şuurlu hayır yapın! İslâm gelişsin, müslümanlar rahat etsin, çevrenizde hayır dua edecek insanlar çoğalsın! Siz öldükten sonra da sizi hayır duadan hiç unutmasınlar. Kabrinize nur yağsın, sevaplar aksın; yüzünüz gülsün, kabriniz cennet bahçelerinden bir bahçe olsun...

d. Kabirde Yoldaşın Ameller Olması

(*Ve's-sâhibû leke fi'l-kabri el-amel*) Kabirde sana kim yoldaş olacak? Annen mi kalacak, baban mı, kardeşin mi çocuğun mu gelecek; kimse gelemez! Kabrin içine kimse giremez. Bir kişi gömülür, orada kabirde tek başına kalır.

Kabirde arkadaşı kim olacak? Ameli... İyi amelliyse, iyi arkadaş; kötü amelliyse, o zaman vaziyet çok fena... İnsanın dünya hayatındaki âmâlî, işlediği fiiller kabirde yoldaş olacak.”

(Fehâsib nefseke kable en tuhâseb) “Onun için, ahirette mahkeme-i kübrâdâ mizan kurulup Allah; ‘Defterini açın, hesap edin, hayırlarını, günahlarını, sevaplarını tartın!’ demeden önce, nefsin hesaba çekilmeden önce, sen nefsini kendin hesaba çek!”

Günün nasıl geçiyor, ömrün nasıl geçiyor. Tevbekâr mısınız, ibadetkâr mısınız, itaatkâr mısınız, hayırkâr mısınız, lütufkâr mısınız?.. Nasıl bir insansın, kendin kendini bir tart!

Allah-u Teâlâ Hazretleri’nin sözü:

(Ve’lzem tâatî) “Benim taatime, benim kulluğuma, bana itaate yapış; ömrünü benim kulluğum yolunda geçir! *(Va’hzer ma’siyetî)* Bana isyan etmekten çok sakın!”

Allah’a itaat etmekle ömrümüzü geçirmeliyiz. Bir göz yumup açıncaya kadar bile Allah’a isyandan, Allah’ın rızasına uygun olmayan bir işe bulaşmaktan sakınmalıyız! Harama bakmamalıyız, harama el uzatmamalıyız! İbadetleri yerine getirmeliyiz, haramlardan sakınıp kaçınmalıyız! Kendimizi Allah’a isyan durumuna, günahlı pozisyona düşürmemeliyiz!

(Va’rda bi mâ a’teytüke ve kün mine’ş-şâkirîn) “Benim sana verdiğime gönül hoşluğuyla razı ol, şükreden kullardan ol!”

Allah bize nice nice nimetler vermiştir; haddi hesabı yoktur, saymakla bitiremeyiz. Âyet-i kerîme de öyle söylüyor:

وَإِنْ تَعُدُّوا نِعْمَةَ اللَّهِ لَا تُحْصُوهَا

(النحل: ١٨)

(*Ve in teuddû ni'meta'llâhi lâ tuhsühâ*)
“Allah’ın nimetlerini saymaya kalksanız sayıp tüketemezsiniz!” (Nahl, 16/18)

Çok nimetler vardır. Kompleks nimetler, tek tek saymaya kalksak olmaz! Bir öğle yemeği yiyorsunuz sofranızda kaç çeşit nimet var! Bir nefes alıyorsunuz hayatınız uzuyor, bir nefes veriyorsunuz içiniz rahatlıyor; her nefeste bile en aşağı iki hayır var! Kalbiniz çalışıyor, aklınız çalışıyor, sıhhatiniz iyi, ağrınız sızınız yok, başınız dinç, çoluk çocuğunuz rahat, çevreniz... Sizinle ilgili her şey nimet, milyarlarca nimet içindeyiz!

O halde, Allah’ın verdiklerine teşekkür duygusunu bilmeliyiz.

Hani çocuğa annesinin yanında bir şey veriyorsunuz. Annesi hemen çocuğa arkadan;

“—Teşekkür et bakayım, bak sana bunu verdi. Teşekkür et!” diyor.

Teşekkür edince, “Aferin!” diyor. Çocuğa teşekkürü öğretiyor. Bizim kul olarak, Rabbimizin bize verdiklerine de şükredici, teşekkür edici, memnun olucu, memnuniyetimizi belirtici, Allah’a hamd edici kullar olmamız lâzım geldiğini pek çok kimse düşünmüyor, nimetleri küçümüyor:

“—Bu da ne? Başkasında daha çok!”

Bir başkasında daha çok olabilir. Belki sana da sıra gelecek, seninki de bir zaman sonra ondan fazla olacak!

Ben kendi hayatımı düşünüyorum: Talebelik çağımı, evlendiğim çağ, fakülteye asistan girdiğim ilk zamanı, profesör olduğum zamanı, şimdiki zamanı... İnsanın hayatında çeşitli mevsimler gibi çeşitli durumlar oluyor. Zenginlik, fakirlik, bolluk, darlık, sıhhat, hastalık, ameliyat, iyilik, kötülük... Hepsi insanoğlu için...

Belki sana ondan daha iyisi nasip olacak ama şu anda edebini takınman, şu anda Allah'ın sana verdiği müteşekkir olman lâzım! Çünkü, sana verdiği kadarını da vermediği başka kullar vardır. Sana vermiş olduğuna müteşekkir olman lâzım!

Şükür de İslâm'ın çok önemli duygularından birisidir, bir ibadettir. Mü'minin aynı zamanda şükretmeyi bilen bir kul olması lazım. Kendisine yapılan iyilikleri bilen, Allah'ın kendisine yaptığı lütufları fark eden ve Allah'a şükreden bir kul olması lâzım!

Allah bizi; elde ettiği malları hayra sarf eden, helâlinden kazanıp, dinî vazifelerini yapıp hayra sarf edenlerden, hayatın fâni olduğunu bilip de âhirete hazırlananlardan eylesin. Malı dolayısıyla âhirette azap ve ikab görenlerden, pişman olanlardan eylemesin...

Bize kabirde, dünya hayatında yaptığımız işlerimiz yoldaş olacağından, ömrümüzü hayırlı, güzel, sevimli, sevaplı, Allah'ın sevdiği işlerle

geçirmeyi, çok faydalı işler ortaya koyup, eserler bırakıp ömrümüzü değerlendirmeyi nasip etsin. Her zaman “Kârda mıyız zararda mıyız, dünyamız nasıl âhiretimiz nasıl?..” diye nefsini muhasebe edenlerden eylesin. Allah’a taat ve ibadet yolunda yürütsün...

Allah; isyandan sakınan, verdiklerine razı olup şükrünü eda eden, zikrinde, şüküründe tevîkât-ı samedâniyeye mazhar kullardan olmayı cümlemize nasip eylesin...

Ömrünüzün güzel geçmesini, iki cihanda bahtiyar olmanızı hepinize ve sevdiklerinize temenni ediyorum.

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu’llâhi ve berekâtüh!

Prof. Dr. Mahmud Es’ad COŞAN

27. 01. 1995 - Akra

[Bütün CUMA SOHBETLERİ’ne PDF olarak ulaşmak için tıklayınız.](#)

